

**برنامه و اساسنامه‌ی
حزب دمکرات کردستان ایران
مصوب کنگره‌ی چهاردهم
کنگره‌ی شکوفایی و همگانی‌تر نمودن مبارزه**

۲۰ تا ۲۴ شهریورماه ۱۳۸۷ خورشیدی

۱۰ تا ۱۴ سپتامبر ۲۰۰۸ میلادی

مقدمه

کردستان، سرزمین کرد در منطقه‌ی خاورمیانه واقع شده است، منطقه‌ای که از پیچیدگی‌های منحصر به فردی برخوردار است. این منطقه، محل ظهور ادیان مختلف است که هر یک دارای مذاهب گوناگون هستند. همچنین ملل گوناگون در این منطقه ساکن هستند که هر یک دارای ویژگی‌های فرهنگی خود هستند. این ساختار گوناگون، از بدو تأسیس دول مدرن در اوایل قرن بیستم، به دلیل محروم کردن بخشی از ملت‌های این منطقه از حق تعیین سرنوشت‌شان و نهادینه‌نشدن دمکراسی، به عرصه تخاصمات و درگیرها تبدیل شده است.

کرد، بزرگترین ملت فاقد دولت در این منطقه است. سرزمین کردستان متعاقب جنگ چالدران به سال ۱۵۱۴ میلادی، میان دو امپراتوری عثمانی و صفوی عملاً تقسیم شد و این تقسیم در سال ۱۶۳۹ میلادی، با امضای یک پیمان شوم فی‌مابین شاه عباس صفوی و سلطان مراد عثمانی، به‌طور رسمی اعلام شد. سرزمین و مردم کردستان پس از جنگ جهانی اول و تجزیه‌ی امپراتوری عثمانی، یک بار دیگر با تقسیم جدیدی روبرو و میان چهار کشور منطقه تقسیم شد که در همه‌ی بخش‌های آن، حقوق ملی نقض گردید و روند محرومیت ملت کرد از حقوقش، جنبه‌ی قانونی به خود گرفت.

مبارزات ملی در کردستان

مبارزات ملت کرد برای دستیابی به حق تعیین سرنوشت در کردستان ایران، بخشی از مبارزات عمومی کرد است که از سال‌های پایانی سده‌ی نوزدهم و توأم با رشد اندیشه‌ی ناسیونالیستی در خاورمیانه ظهور کرده است، از ۱۸۸۳ به بعد، با آغاز خیزش شیخ عبیدالله نهری علیه هر دو حاکمیت عثمانی و قاجار و با مطرح نمودن خواست تأسیس یک دولت مستقل کردی، سنگ بنای اندیشه‌ی ملی‌گرایانه در همه‌ی کردستان گذاشته شد. اما تحت تأثیر عواملی همچون عدم زمینه‌های رشد اقتصادی و صنعتی و ایجاد مانع بر سر راه رشد نظام آموزشی و عدم مدیریت محلی در شهرهای کردستان ایران، فقدان راه‌های ارتباطاتی به منظور اشاعه‌ی اندیشه‌ی ملی‌گرایانه در میان توده‌های مردم، مبارزات سازمان‌یافته و همه‌جانبه‌ای برای رهایی ملی تا اواسط سده‌ی بیست در هیچ یک از دو بخش کردستان شکل نگرفت. علیرغم این، پیشگامان جامعه‌ی کردستان، لحظه‌ای از اندیشه‌ی ملی غافل نشدند. به همین دلیل اولین اقدامات حاکمان تازه‌ی ایران در اوایل سده‌ی بیستم برای تأسیس یک نظام متمرکز، با ایستادگی مردم کردستان روبرو شد. در سال‌های اول جنگ جهانی اول که با روی کار آمدن رضاخان پهلوی مصادف بود، در مناطق شمالی کردستان ایران، خیزشی گسترده از سوی اسماعیل آغا شکاک به منصفی ظهور رسید. همزمان بودن خیزش اسماعیل آغا با خیزش‌های ملی شیخ محمود برزنجی و شیخ سعید پیران در کردستان عراق و کردستان ترکیه و در مقابل دولتهای تازه‌تأسیس عراق و ترکیه، فرصتی تاریخی را برای ملت کرد جهت حاکم‌گردیدن بر سرنوشت خویش فراهم آورد. اما شرایط سخت بین‌المللی وقت که در نتیجه‌ی وقوع انقلاب سوسیالیستی، منطقه بیش از پیش به صحنه‌ی رقابت ابرقدرت‌ها تبدیل شده بود و نیز فراهم‌نبودن زمینه‌ی داخلی و حملات همه‌جانبه‌ی هر سه دولت و حامیان‌شان، موجب شکست هر سه جنبش مذکور شدند.

ملت کرد در کردستان ایران، به ویژه نخبگان مبارز و روشنفکر کرد در کردستان ایران با توجه به شرایط منطقه‌ای و جهانی، لزوم تشکیل یک سازمان سیاسی را که قادر به اشاعه‌ی افکار رهایی‌طلبانه‌ی ملت کرد در آن بخش از کردستان باشد، عمیقاً احساس می‌کردند. در نتیجه، روز ۲۵ مردادماه ۱۳۲۱ خورشیدی، یک سازمان مخفی (جمعیت تجدیدحیات کرد) تأسیس شد. پس از ۳ سال مبارزات مخفی و کسب

تجارب سازمانی، در ۲۵ مرداد ماه ۱۳۲۴ خورشیدی، بر مبنای افکار ملی و ساختار تشکیلاتی جمعیت تجدیدحیات کرد و با خوانش واقع‌بینانه و امروزی، حزب دمکرات کردستان به عنوان یک سازمان مدرن تأسیس شد. تأسیس حزب دمکرات کردستان به رهبری پیشوا قاضی محمد، به مثابه‌ی پاسخی مناسب و تاریخی به آن برهه‌ی مهم جنبش‌رهای طلبانه‌ی ملتمان محسوب می‌شد. حزب دمکرات کردستان به عنوان رهبر و سازمان‌دهنده‌ی جنبش ملی دمکراتیک مردم کردستان، نقطه‌ی عطفی در تاریخ مبارزات ملی کرد در راستای حق تعیین سرنوشت بود و از لحاظ تاریخی، اولین حزب کردستانی به شمار می‌رود که اهمیت ارگانیزاسیون سیاسی را درک نموده و تحت رهبری همین حزب پیشرو بود که برای اولین بار در تاریخ کرد، مردم کردستان از یک حاکمیت میهنی و دمکراتیک در فرم جمهوری برخوردار شدند و رهبر فرهیخته‌ی این حزب، پیشوا قاضی محمد به عنوان اولین رئیس جمهور کردستان شناخته شد. اگرچه عمر این جمهوری از یازده ماه بیشتر نبود، اما در همین مدت مجموعه‌ای دستاورد با ارزش را برای ملت کرد به ارمغان آورد.

از زمان سقوط این جمهوری تاکنون؛ حزب دمکرات از یک سو به قبه‌ی پویندگان‌رهای و آزادی و سنگر مبارزات فرزندان انقلابی و میهن‌دوست کرد و از دگرسوی به رهرو و علمدار آرمانهای والای جمهوری و حزب راهبر و سازمان‌دهنده‌ی جنبش ملی دمکراتیک توده‌های مردم کردستان تبدیل شده است.

مبارزات مسلحانه‌ی سالهای ۴۷-۱۳۴۶ خورشیدی از سوی حزب دمکرات، یکبار دیگر و پس از جمهوری کردستان، صدای آزادیخواهی کرد در کردستان ایران را به گوش جهانیان رساند. این بار نیز گروهی از رهبران انقلابی دمکرات با خون خویش خاک کردستان را گلگون کردند و برگی پرافتخار و حماسه‌آمیزی را در تاریخ جنبش کرد به ثبت رساندند و این حقیقت را به دوستان و دشمنان آزادی و ملتمان ثابت نمودند که رهبران حزب دمکرات همیشه در صف مقدم مبارزه و جانبازی جای دارند، فداکاری و از خودگذشتگی از ویژگی‌هایی هستند که حزب دمکرات کردستان ایران را به حزب محبوب و قابل اعتماد آحاد مردم کردستان تبدیل کرده است.

متعاقب سرکوب این جنبش، رهبر همیشه‌جاوید ملت کرد، د. قاسملو، رهبری جنبش ملی دمکراتیک ملتمان را به عهده گرفت و برنامه و اساسنامه و ساختار حزب را بر مبنای فرهنگ انقلابی و اصول و پرنسپهای دمکراتیک دوباره سازمان داد.

پس از انقلاب گسترده‌ی ملیتهای ایران به سال ۱۳۵۷، حزب دمکرات کردستان ایران، خواستهای ملی ملت کرد را به‌طور مسالمت‌آمیز به رهبران جدید ایران ارائه داد، اما پاسخ آن با جنگ و سرکوب داده شد. رژیم تازه به قدرت رسیده در همان حال، موجی بنیادگرانه و ددمنشانه را علیه ملیتها و کشورهای دگراندیش به راه انداخت.

حزب دمکرات کردستان ایران در شرایط موجود وقت که به محتوای ارتجاعی آن رژیم پی برده بود، رفتارندوم تعیین نظام را تحریم کرد و نیز در زمانی که رژیم برخلاف موازین بین‌المللی، سفارتخانه‌ی آمریکا را اشغال نمود، حزب دمکرات کردستان ایران این عملکرد را ناقض اصول و موازین بین‌المللی دانست و آنرا جسورانه محکوم نمود. از آن زمان به بعد، خواست ملت کرد در کردستان ایران به‌طور مدام، اما با روشهای مناسب با شرایط عصر، به محرک و عامل همه‌ی فعالیتهای سیاسی مردم کردستان تبدیل شده است. جنبش ملی در کردستان ایران در همان حال به سنگر مبارزه علیه ارتجاع، دیکتاتوری و استثمار تبدیل شد، به نحوی که نه تنها همه‌ی آزادیخواهان کرد در همه‌ی بخشهای کردستان، بلکه مبارزین سایر بخشهای ایران نیز، فریاد آزادیخواهی خویش را از کردستان به گوش ملل دیگر و به اطلاع جهان رسانده‌اند. بنابراین مبارزات موجود ملتمان در کردستان بر دو خط مشی ملی و دمکراتیک به پیش می‌رود.

مبانی فکری و سیاسی حزب دمکرات کردستان ایران

سیاست حزب دمکرات کردستان ایران بر این مبنا استوار است که کرامت انسان را به عنوان مهمترین ارزش زندگی به شمار می‌آورد. در اندیشه‌ی سیاسی مدرن، کرامت به مثابه‌ی ارزشی جهانی شناخته شده و در بیانیه‌ی جهانی حقوق بشر به سال ۱۹۴۸، بدان اهمیت بسیاری داده شده و به عنوان "پایه‌ی آزادی، عدالت و صلح در جهان" بر آن تأکید شده است.

از دیدگاه حزب دمکرات، کرامت دو منشأ اصلی دارد: از سویی تأمین نیازهای مادی انسان و از دگرسویی ایجاد فضای سیاسی آزاد است تا هر فردی از هویت قومی، دینی و ملی خود برخوردار باشد. انسانی که در فقر به سر می‌برد، انسانی است که کرامت از او سلب شده است. انسانی که با انکار هویت قومی، دینی و ملی خود و یا با فشار سیاست استحاله و تحقیر مواجه است، انسانی است که کرامت از او سلب شده است. چنین تعریفی از کرامت در دو هدف اصلی حزب ما بازتاب یافته است، یعنی سوسیالیسم دمکراتیک و رهایی ملت کرد.

ما، مسئله‌ی ملی در ایران را تنها به عنوان یک مسئله‌ی مادی نمی‌نگریم، بلکه مسئله‌ی ما، مسئله‌ی هویت ملی است. حزب دمکرات کردستان ایران بر این اعتقاد است که همچنانکه ملتهای تحت ستم، حقوق ملی‌اشان نقض گردیده است، سیاست تحمیلی رژیم‌های پی در پی ایران نیز با پیروی از سیاستی ویرانگر، موجب منته‌نمودن هویت ملیتها در ایران شده است.

سیاست انکار و استحاله با استفاده از قلع و قمع فیزیکی و روانی که بیش از صد سال است پیروی می‌شود، قادر نبوده است کردها را به زانو در آورد و از خواسته‌هایش منصرف گرداند. هویت قومی و ملی دارای مبنایی موضوعی است (خاک، زبان، تاریخ مشترک و غیره)، اما در همان حال در رابطه با سایر ملیتها، منافع مشترک شکل می‌گیرد. لذا، اعتراف به هویت یکدیگر در ایران، پیش‌شرط زندگی مسالمت‌آمیز ملیتهای ایران در آینده‌ی این کشور به شمار می‌رود.

چهار چوب فکری حزب دمکرات کردستان ایران و فلسفه‌ی وجودی‌اش، به‌طور شفاف با تئوکراسی‌ای که "جمهوری اسلامی" پس از انقلاب ۱۹۷۹ بر آن بنیاد گذاشته شد، مابینت دارد. تئوکراسی (حکومت دینی) با دمکراسی (حکومت مردم) به‌طور ذاتی با همدیگر ضدیت دارند.

در مورد نظام سیاسی و شیوه‌ی ساختار جامعه، حزب دمکرات با مد نظر قرار دادن شرایط تاریخی و موجود سیاسی ایران و منطقه‌ی خاورمیانه، نظام فدرالی را نظام سیاسی مناسبی می‌داند تا در آن اعضای ملیتهای ایران به حقوق ملی‌اشان نایل آیند.

با نظر به کثیرالملله‌بودن ایران، لازم است، حدود و ثغور واحدهای تشکیل‌دهنده‌ی ایران فدرال بر مبنای ملی تعیین گردد. همچنین باید قدرت و اختیارات در میان حکومت مرکزی و حکومت‌های اقلیمی به گونه‌ای تقسیم شود که حقوق ملیتهای ایران را در چهارچوب اقلیم‌های خودشان تأمین کند و آنها را در مدیریت کلی کشور سهیم گرداند.

سوسیالیسم دمکراتیک

از دیدگاه حزب دمکرات کردستان ایران، تشکیل جامعه‌ای سعادت‌مند بر اساس یکسانی اجتماعی، آرمانی تغییرناپذیر است. حزب دمکرات در راستای تحقق این حق، سالهاست سوسیالیسم دمکراتیک را به عنوان آرمان تعیین نموده است.

موارد اصلی جامعه‌ی دمکراتیک و سوسیالیستی مورد نظر عبارتند از:

- در راستای تأمین آزادی برای همه‌ی اعضای جامعه، لازم است، به موازات مبارزه برای یکسانی سیاسی (دمکراسی)، برای عدالت

اجتماعی نیز مبارزه نمود.

- عدالت اجتماعی در نظامی همچون نظام سرمایه‌داری، هدفی است که لازم است همواره برای آن مبارزه شود، زیرا سرمایه‌داری، اگر از طریق یک سیاست سوسیالیستی و دمکراتیک محدود نگردد و ثروتی که در آن تولید می‌شود، به نحوی عادلانه تقسیم نگردد، نابرابری و مسائل اجتماعی را موجب خواهد شد.

- عدالت اجتماعی از راه ایجاد یک سیستم رفاهی به بهترین نحو تأمین خواهد شد، زیرا این سیستم نیازهای مادی همه‌ی اعضای جامعه را در نظر می‌گیرد و برای تحقق حقوق اجتماعی همگان تلاش خواهد کرد.

حزب دمکرات کردستان ایران با پایبندی و تأکید بر این اصول و با حمایت مردم کردستان به مبارزات و فعالیت‌های خود در این راستا با همه‌ی توان خود ادامه خواهد داد.

* حزب دمکرات کردستان ایران در کلیه‌ی سطوح و به‌طور کلی در رابطه با مسئله‌ی برحق کرد، به صلح و دیالوگ سازنده معتقد است و همیشه خود را پایبند به آن اصول متمدن می‌داند.

* حزب دمکرات کردستان ایران در راستای نیل به اهداف والای انسانی و ملی‌اش از همه‌ی روش‌های مبارزاتی که با مبانی فکری و سیاسی حزب و معیارهای بین‌المللی مبارزات مشروع همخوانی داشته باشد، بهره می‌جوید.

* حزب دمکرات کردستان ایران، ملیت‌های ستمدیده‌ی ایران و نیروهای دمکرات و ترقی‌خواه کشور را به عنوان همپیمان استراتژیک خود قلمداد کرده و بر رابطه و همسنگری میان ملیت‌های ایران تأکید دارد.

* حزب دمکرات کردستان، به استقلال در تصمیم‌گیری و خودداری از دخالت در امور داخلی سایر نیروها پایبند است و بر اصل احترام دوجانبه و مودت تأکید می‌ورزد.

* حزب دمکرات کردستان ایران، به رعایت کلیه‌ی مبانی و موازین حقوق بشر پایبند است و خود را در جبهه‌ی ضد تروریسم و ضداختیاج به شمار می‌آورد.

* حزب دمکرات کردستان ایران با روند دمکراتیزاسیون همگام بوده و بر این اعتقاد است که یک سیستم دمکراتیک فدرال می‌تواند حقوق ملیت‌های تحت ستم ایران و از جمله، ملت کرد را تأمین کند.

بدین منظور، این برنامه را در اختیار مردم کردستان قرار داده و از همه‌ی ساکنان کردستان می‌خواهد که در راستای تحقق اهداف این برنامه، به‌طور جدی تلاش کنند. وظیفه‌ی اعضا و هواداران حزب است که این برنامه را به درون توده‌های مردم کردستان برده و کلیه‌ی مواد آن را برای مردم تشریح کرده و سیاست‌ها و استراتژی‌های حزب را به اطلاع توده‌های حق‌طلب مردم کردستان برسانند. همچنین لازم است مردم ایران به‌طور کلی و ملیت‌های تحت ستم ایران به‌ویژه، از خواستها و مطالبات میهنی، دمکراتیک و ملی مردم کردستان اطلاع یابند.

حزب دمکرات کردستان ایران، بزرگترین نیرو و ارگانیزاسیون سیاسی و ملی کردستان ایران می‌باشد و اکثر مردم کردستان از آن حمایت می‌کنند، لذا باید تلاش کنیم نیروی بی‌پایان ملتمان در راستای دستیابی به اهداف مندرج در برنامه‌ی حزمان به حرکت درآید، در چنین وضعیتی است که برنامه‌ی حزب به یک نیروی مادی و کارآمد تبدیل شده و می‌تواند موجب تحقق حقوق دمکراتیک و ملی ملت کرد در چهارچوب ایرانی دمکراتیک و فدرال باشد.

بخش اول

برنامه‌ی حزب دمکرات کردستان ایران

فصل اول:

اهداف کلی

- ۱- حزب دمکرات کردستان ایران، حزب پیشرو و پرچمدار مبارزات ملی - دمکراتیک مردم کردستان ایران است و همصدا با سایر ملیتهای ایران و دوش به دوش نیروهای ترقی‌خواه سراسر ایران در راستای ایجاد یک سیستم دمکراتیک در ایران و کسب حق تعیین سرنوشت ملت کرد در کردستان ایران مبارزه می‌کند.
- ۲- آرمان نهایی حزب دمکرات کردستان ایران، ایجاد یک جامعه‌ی دمکراتیک سوسیالیستی است.
- ۳- شعار استراتژیک حزب دمکرات کردستان ایران ایجاد یک سیستم دمکراتیک فدرال در ایران و تأمین حقوق ملی ملت کرد در کردستان ایران است.
- ۴- حزب دمکرات کردستان ایران، ملیتهای ایران را همپیمان استراتژیک خود می‌داند و از جنبشهای رهایی‌بخش آنها در راستای دستیابی به حقوق ملی حمایت می‌کند.
- ۵- پشتیبانی از مبارزات ملی - دمکراتیک ملت کرد در سایر بخشهای کردستان، خط‌مشی همیشگی حزب دمکرات کردستان ایران است.
- ۶- حزب دمکرات کردستان از مبارزات دمکراسی‌خواهی و ملی همه‌ی ملل جهان حمایت می‌نماید و طرفدار روابط صلح‌آمیز و دوستانه میان همه‌ی ملت‌های جهان است.

فصل دوم:

مبانی اداره‌ی حکومت اقلیم کردستان

- ۱- کردستان، یکی از اقلیمهایی است که به شیوه‌ی داوطلبانه و دوشادوش دیگر اقلیمهای تشکیل‌دهنده‌ی ایران، جمهوری فدرال ایران را تشکیل می‌دهند.
- ۲- حکومت اقلیم کردستان بر اساس حاکمیت مردم و استقلال سه قوه‌ی قانونگذاری، مجریه و قضاییه به عنوان مؤسسات مستقل از همدیگر، تشکیل می‌شود.
- ۳- حکومت اقلیم کردستان بر مبنای سکولاریزم تشکیل می‌گردد و به منظور حفظ قداست دین، هر دو نهاد دین و حکومت از همدیگر تفکیک می‌گردند.
- ۴- اقلیم کردستان سراسر سرزمین کردستان ایران را شامل می‌گردد. چهارچوب جغرافیایی اقلیم کردستان با در نظر گرفتن معیارهای جغرافیایی، ملی و خواست اکثریت ساکنان تعیین می‌گردد.

- ۵- در اقلیم کردستان، منشأ حاکمیت مردم است که آن حاکمیت را از طریق نمایندگان خود در پارلمان کردستان و از طریق ارگانهای حکومت اقلیم اعمال می نمایند.
- ۶- رابطه‌ی میان حکومت اقلیم کردستان و دولت فدرال ایران، بر مبنای توافق دوجانبه تعیین می شود. هویت ملیتهای تشکیل دهنده‌ی سیستم فدرال ایران، لازم است در امور مشترکی همچون روابط خارجی، دفاع، برنامه ریزی درازمدت اقتصادی، سیستم پولی و نمادهای مشترک کشور بازتاب داشته باشد. مردم اقلیم کردستان همانند سایر ملیتهای ایران از طریق موسسات فدرال و بدون هرگونه تبعیضی در اداره‌ی امور کشور مشارکت دارند.
- ۷- اقلیم کردستان دارای پرچم، سرود و جشن ملی خود می باشد. در اقلیم کردستان، پرچم جمهوری فدرال ایران در کنار پرچم کردستان برافراشته می شود و پرچم کردستان در پارلمان کردستان مورد تصویب قرار می گیرد.
- ۸- دیوانعالی فدرال که از متخصصان کلیه‌ی ملیتهای ایران با حقوق مساوی تشکیل می گردد، به اختلافات قانونی میان دولت فدرال و حکومت‌های اقلیمی رسیدگی می نماید و تعادل قدرت در میان آنها را حفظ می کند.
- ۹- پارلمان کردستان، عالی ترین ارگان قانونگذاری اقلیم کردستان است. نمایندگان مجلس از طریق انتخابات عمومی، مساوی، مخفی و مستقیم برگزیده می شوند.
- ۱۰- پارلمان کردستان، حکومت اقلیم کردستان را تعیین می نماید که حکومت اقلیم کردستان در برابر پارلمان کردستان پاسخگو می باشد.
- ۱۱- حفظ نظم و امنیت داخلی اقلیم کردستان به عهده‌ی نیروهای انتظامی محلی حکومت اقلیم است. وظیفه‌ی نیروهای پیشمرگ، حفظ منافع اقلیم کردستان است.
- ۱۲- زبان کردی، زبان رسمی کلیه‌ی سطوح تحصیلی و مکاتبات اداری اقلیم کردستان است. زبان فارسی در اقلیم کردستان نیز در کنار زبان کردی در مدراس تدریس می شود.
- ۱۳- مکاتبات رسمی ادارات اقلیم کردستان با مراکز و ادارات وابسته به دولت فدرال در کردستان و با سایر اقلیمهای ایران به زبان فارسی است.
- ۱۴- اقلیت‌های ملی و فرهنگی اقلیم کردستان از کلیه حقوق مندرج در اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر برخوردارند و در راستای اشاعه و پاسداری فرهنگشان توسط حکومت اقلیم کردستان حمایت می شوند.
- ۱۵- روابط اقلیم کردستان با سایر بخشهای کردستان و کشورهای مؤثر بر منافع کردها، از طریق نمایندگی‌های اقلیم کردستان در چهارچوب سیاست خارجی دولت جمهوری فدرال دایر می گردد.

فصل سوم:

حقوق ساکنان اقلیم کردستان

- ۱- کلیه حقوق و آزادیهای مصرح در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای مربوط به آن، در منطقه‌ی تحت حاکمیت حکومت اقلیم کردستان و سایر اقلیمهای ایران تأمین می‌شود و همه‌ی ساکنان کردستان، بدون هرگونه تبعیضی از لحاظ جنسی، ملی، نژادی و مذهبی، از حقوق اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی مساوی بهره‌مند می‌شوند.
- ۲- زن و مرد در خانواده و جامعه از حقوق مساوی برخوردارند و در مقابل کار یکسان حقوق مساوی دریافت می‌کنند. حکومت اقلیم کردستان برای زدودن فرهنگ مردسالاری یک برنامه‌ی مدون را تنظیم کرده و آنرا در جامعه پیاده می‌کند. حکومت اقلیم کردستان باید حق استفاده از مرخصی همراه با حقوق ماهانه در دوره‌ی بارداری و بعد از زایمان را برای زنان کارمند و کارگر تأمین نماید.
- ۳- جهت تأمین مساوات جنسی و رفع بی‌عدالتی سیاسی، اجتماعی و فرهنگی‌ای که زنان کردستان با آن مواجه هستند، در کار و مکانهای مهم سیاست‌گذاری، تبعیض مثبت برای زنان در نظر گرفته می‌شود. حکومت اقلیم کردستان به منظور ارتقاء سطح مشارکت زنان در امور مدیریت، سعی می‌کند نسبت اعضای موسسات مدیریتی، از هر جنسی کمتر از یک سوم نباشد.
- ۴- حکومت اقلیم کردستان در مقابل تأمین کلیه حقوق کودکان، خود را مسئول می‌داند.

فصل چهارم:

سیاست اقتصادی و اجتماعی

- ۱- پیشبرد و توسعه‌ی اقتصادی از طریق برنامه‌ریزی علمی در اقلیم کردستان، بر عهده‌ی حکومت اقلیم کردستان است. برای جبران عقب‌ماندگی اقتصادی که ناشی از ستم ملی و بروکراسی مرکزگرا است، لازم است توزیع درآمدهای عمومی کشور از سوی دولت فدرال به تریبی باشد که سهم ساکنان اقلیم کردستان به تناسب درجه‌ی عقب‌ماندگی، بیش از درآمد متوسط کشور باشد.
- ۲- راه اصلی پیشرفت اقتصادی کردستان و سراسر ایران صنعتی‌کردن کشور با بهره‌گیری از دستاوردهای علم و تکنیک از یک سو، و نیازمندیها و امکانات طبیعی کشور، از سوی دیگر است. ایجاد یک دگرگونی بنیادین اقتصادی و اجتماعی مورد نیاز صنعتی‌کردن، یکی از اساسی‌ترین وظایف دولت فدرال و حکومت اقلیم کردستان است.
- ۳- حکومت اقلیم کردستان از طریق بخش عمومی اقتصاد، که بخش اساسی پیشرفت اقتصادی محسوب می‌شود، صنایع پیشرفته را در کردستان دایر می‌نماید و برای مشارکت سرمایه‌های خصوصی و خارجی در امر پیشرفت اقتصادی کشور، به‌ویژه در بخش صنعت، کلیه تسهیلات لازم را فراهم می‌سازد و در همان حال از صنایع بومی و ملی حمایت به‌عمل آورد.
- ۴- منابع طبیعی و زیرزمینی کردستان همچون سایر اقلیمهای ایران جزو ثروت عمومی هستند و حکومت اقلیم کردستان با توافق با دولت فدرال، از آنها به نفع همه‌ی مردم ایران بهره‌برداری می‌نماید.
- ۵- حکومت اقلیم کردستان به مکانیزه‌کردن صنعت کشاورزی اهمیت می‌دهد و آنرا به عنوان بخش مهمی از سیاست اقتصادی می‌نگرد و کانیزمهای توسعه‌ی آنرا فراهم می‌کند.
- ۶- حکومت اقلیم کردستان زمینه برای توسعه‌ی بازرگانی داخلی و رونق کسب و کار و اشتغال‌زایی در کردستان فراهم می‌نماید.

- ۷- ارتقای سطح زندگی مردم، به ویژه قشر زحمتکش کردستان، محتوای اصلی سیاست اقتصادی حکومت اقلیم کردستان است. این حکومت به منظور تأمین یک زندگی شایسته‌ی عصر حاضر برای ساکنان از کلیه‌ی توان و امکانات خود استفاده می‌کند.
- ۸- ساعات رسمی کار در هفته نباید بیش از ۴۰ ساعت باشد. کارگرانی که به کارهای سخت اشتغال دارند، باید ساعات کمتری کار کنند. حداقل دستمزد کارگران متناسب با هزینه‌ی زندگی ناشی از کار، بیماری، از کارافتادگی، بیکاری و کهولت بیمه می‌شوند. به کارگماردن افرادی که سنشان از ۱۵ سال کمتر باشد، ممنوع است.
- ۹- در مالکیت زمین هنوز هم مواردی از بی‌عدالتی وجود دارد. از این رو باید در شیوه‌ی موجود مالکیت زمین دگرگونی لازم به نفع روستاییان زحمتکش و فاقد زمین صورت پذیرد.
- ۱۰- حکومت اقلیم کردستان موظف است که بر اساس یک طرح علمی و بنا به توافق با کشاورزان، از تقسیم زمین به قطعات کوچکتر جلوگیری کند، تقسیمی که به افزایش محصولات کشاورزی لطمه می‌زند.
- ۱۱- حکومت اقلیم کردستان باید به کشاورزان در زمینه‌ی تهیه‌ی وسایل پیشرفته‌ی کشاورزی یاری کند و به منظور توسعه‌ی امور کشاورزی، وامهای درازمدت با بهره‌ی کم در اختیارشان قرار دهد. دهقانان نخست در برابر حوادث ناشی از کار و بیماری و سپس در مقابل پیری و از کار افتادگی بیمه می‌شوند.
- ۱۲- حکومت اقلیم کردستان لازم است با دقت نظر و رویکردی آسیب‌شناسانه به پدیده‌های مخرب اجتماعی توجه کند و جهت رفع آنها، به تدوین یک برنامه‌ی علمی اقدام کند.
- ۱۳- حکومت اقلیم کردستان، به آموزش و پرورش کودکان و جوانان توجه ویژه مبذول می‌دارد و کلیه‌ی امکانات آموزشی را برای آنها فراهم می‌نماید.
- ۱۴- حکومت اقلیم کردستان موظف به تدوین طرح دامداری علمی با بهره‌جویی از دستاوردهای امروزی است.
- ۱۵- حفاظت از محیط زیست، منابع طبیعی، جنگلها، دریاچه‌ها و محافظت از حیوانات، یکی از وظایف مهم حکومت اقلیم کردستان است. از این رو، باید از شکار بی‌رویه‌ی حیوانات جلوگیری به عمل آید و در گزینش نوع و محل دایرشدن صنایع جدید، و احداث راهها و خط آهن باید محیط زیست مد نظر قرار گیرد.
- ۱۶- حکومت اقلیم کردستان، پایه‌های صنعت گردشگری را بنیان می‌نهد و برای حفظ آثار تاریخی و مرمت آنها، برنامه‌ی مناسب تدوین می‌کند.

فصل پنجم:

الف) سیاست فرهنگی

- ۱- تحصیل برای کودکان کردستان تا سن پانزده سالگی اجباری است. حکومت اقلیم کردستان برای رفع بی‌سوادی اقدامات عاجلانه‌ای به عمل می‌آورد. در حکومت اقلیم کردستان، تأمین لوازم تحصیل ابتدایی به عهده‌ی دولت است و تحصیل در سایر مراحل مجانی است. کمکهای حکومت اقلیم کردستان در این خصوص، شامل مدارس دینی نیز می‌شود. حکومت اقلیم کردستان، هزینه‌ی تحصیل فرزندان اقشار و

طبقات کم‌درآمد در کلیه‌ی آموزشگاههای حرفه‌ای و هنرستانها راتأمین می‌کند و هزینه‌ی تحصیل کودکان استثنایی و بااستعداد خانواده‌های کم‌درآمد در دانشگاهها و موسسات عالی را نیز به عهده می‌گیرد.

۲- حکومت اقلیم کردستان برای ارتقای سطح فرهنگی ملت و تأسیس مراکز فرهنگی، علمی و تربیت‌بدنی، از قبیل فرهنگستان، سینما، تئاتر ملی، مراکز ورزشی، آموزشگاههای عالی و دانشگاهها اقدام می‌کند و برای گردآوری و نگهداری میراثهای فرهنگی ملت کرد می‌کوشد.

۳- اهمیت‌دادن به پیشرفت زبان و ادبیات کردی و حمایت از نویسندگان، هنرمندان و دانشمندان کرد، خط‌مشی دائمی سیاست فرهنگی حکومت اقلیم کردستان می‌باشد.

۴- حکومت اقلیم کردستان موظف به تلاش برای نهادینه‌نمودن فرهنگ همزیستی مسالمت‌آمیز و تلورانس در نظام آموزشی و پرورش دانش‌آموزان با فرهنگی عاری از خشونت است.

ب) سیاست بهداشتی

۱- حکومت اقلیم کردستان به منظور ارتقای سطح بهداشت برای عامه‌ی مردم و در راستای ایجاد شرایطی می‌کوشد که همه‌ی مردم کردستان بتوانند از کمکهای پزشکی و درمانی برخوردار گردند.

۲- حکومت اقلیم کردستان برای ایجاد آسایشگاه، شیرخوارگاه و زایشگاه اقدام می‌کند و نیز به منظور نگهداری از معلولین و سالخورده‌گان مجرد و بی‌سرپرست، موسسات ویژه‌ای تأسیس می‌کند.

فصل ششم:

جمهوری فدرال ایران، قانون فدرال و تقسیم قدرت

- ۱- تقسیم حاکمیت، مبنای نظام فدرالی است و لازم است حاکمیت در میان اقلیمهای جغرافیایی ملی در قانون اساسی درج گردد.
- ۲- در جمهوری فدرال، هر یک از قوه‌های مقننه، قضاییه و مجریه نسبت از یکدیگر مستقل هستند.
- ۳- در جمهوری فدرال ایران، مصویات در دو پارلمان شورای فدرال تصویب می‌شوند. پارلمان فدرال از نمایندگان ملیتهای کشور به اندازه و حقوق مساوی تشکیل می‌گردد و کلیه‌ی مصوبات شورا که به حقوق و منافع اقلیمها مربوط می‌شوند، باید از سوی پارلمان فدرال مورد تصویب قرار گیرند.
- ۴- حق تصویب کلیه‌ی قوانینی که به اقلیمها مربوط می‌شوند، بنا به مبانی قانونی جمهوری فدرال ایران به اقلیمها واگذار می‌شوند.
- ۵- همه‌ی ملیتهای تشکیل‌دهنده‌ی ایران بدون هیچگونه تبعیضی در تشکیل جمهوری فدرال ایران سهیم‌اند و این اصل در قانون اساسی جمهوری فدرال گنجانده می‌شود.
- ۶- قانون اساسی جمهوری فدرال بر مبنای معیارهای جهانشمول حقوق بشر و میثاقهای بین‌المللی‌اش، از جمله در زمینه‌ی فرهنگی، سیاسی و اقتصادی و پیمانهای بین‌المللی به گونه‌ای تنظیم می‌شود که حقوق کلیه‌ی واحدهای ملی، قومی، دینی، زبانی و اجتماعی درون آن جمهوری فدرال را در چهارچوب مرزهای تعریف‌شده‌ی جغرافیایی ملی به رسمیت بشناسد.
- ۷- حکومت اقلیم کردستان، هر نوع تروریسم را محکوم کرده و علیه این پدیده‌ی ضدبشری مبارزه می‌کند.

فصل هفتم:

سیاست خارجی جمهوری فدرال

- ۱- دولت فدرال ایران با کلیه کشورهای براساس احترام متقابل و شناسایی حق مالکیت ملی رابطه برقرار می‌سازد و با کشورهای ترقی خواه و دمکرات و کشورهایی که به حقوق بشر احترام می‌گذارند، روابط دوستانه برقرار می‌نماید.
- ۲- دولت فدرال ایران در سازمان ملل متحد و در خارج از این سازمان از صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز در میان ملتها پشتیبانی می‌نماید و طرفدار حل و فصل مسائل بین‌المللی از طریق مذاکره و عدم توسل به زور می‌باشد، مگر در مواردی که جامعه بین‌المللی خلاف آن را لازم بداند.
- ۳- سیاست خارجی جمهوری فدرال، باید در راستای همگرایی و اتحاد ملل و ایجاد اتحادیه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در منطقه‌ی خاورمیانه تلاش نماید.
- ۴- لازم است، جمهوری فدرال از نهادهای مبنای دمکراسی در سراسر جهان حمایت و از حق تعیین سرنوشت ملتها دفاع کند و به افراد دمکراسی خواه و میهن دوستان مبارز و مبارزین کرد سایر بخشهای کردستان پناهندگی سیاسی اعطا کند. در مورد سیاست پناهندگی و اسکان، پارلمان کردستان به اقتضای شرایط تصمیمگیری می‌کند.

فصل هشتم:

سیاست دفاعی

- ۱- سیاست دفاعی جمهوری فدرال ایران، بر مبنای حفظ منافع مشترک ملیتهای تشکیل دهنده‌ی جمهوری فدرال ایران پایه‌گذاری می‌شود.
- ۲- ارتش جمهوری فدرال از مجموع واحدهای مسلح اقلیمهای فدرال تشکیل می‌گردد که تحت فرماندهی مشترکی قرار می‌گیرد که با توافق میان اقلیمها تعیین می‌شود.
- ۳- جمهوری فدرال ایران از ساخت سلاح کشتار گروهی و ممنوعه، خودداری می‌کند و به کلیه قراردادهای جهانی مربوط به دوران جنگ پایبند می‌باشد.

بخش دوم

اساسنامه‌ی حزب دمکرات کردستان ایران

ماده‌ی اول: نام و ماهیت حزب

- ۱- نام حزب "حزب دمکرات کردستان ایران" است.
- ۲- حزب دمکرات کردستان ایران، حزب پیشرو و انقلابی مردم کردستان ایران است و اقشار و طبقات میهن‌دوست و آزادیخواه ملت کرد را در صفوف خود متشکل می‌سازد.
- ۳- آرم حزب دمکرات کردستان ایران، تشکیل شده است از:
یک حلقه به رنگ آبی که در سمت چپ آن، یک شاخه گندم زردرنگ و در سمت راست آن، یک چرخ صنعتی سپیدرنگ که دارای هفت دنده است، قرار دارد. در مرکز حلقه، خورشیدی با ۱۰ پرتو و کوهی سبزرنگ قرار دارد. در قسمت پایینی آرم، در پایین شاخه‌ی گندم و چرخ صنعتی، یک زمینه قرمز آمده است که یک کتاب سپیدرنگ روی آن قرار دارد و عدد ۱۳۲۴ در پایین کتاب نوشته شده که اشاره به سال تأسیس حزب دمکرات کردستان ایران است.

ماده‌ی دوم: اعضای حزب

- هر کرد و هم‌میهن کردستان ایران و هر کرد ساکن کشور ایران فدرال، می‌تواند به عضویت حزب دمکرات کردستان ایران درآید، مشروط به آنکه:
- سن او از ۱۸ سال کمتر نباشد.
 - برنامه و اساسنامه حزب را قبول داشته باشد.
 - به عنوان فردی خوشنام و میهن‌دوست شناخته شده باشد.
 - از اتهامات جنایی همچون: قتل، فروش مواد مخدر، قاچاق انسان و غیره مبرا باشد.
- تبصره ۱: همه‌ی کردهای شهروند ایران و کردهای ایرانی‌ای که در خارج از کشور ساکن هستند و یا در خارج از کشور متولد شده‌اند، می‌توانند به عضویت حزب درآیند و همچنین کردهای سایر بخشهای کردستان می‌توانند در سازمانها و انجمنهای طرفدار حزب دمکرات عضو گردند و چنانچه بیش از ۲ سال در کردستان ایران به سر برده باشند، می‌توانند به عضویت حزب درآیند.
- تبصره ۲: افرادی که با یک کرد ایرانی زندگی زناشویی تشکیل داده‌اند، در صورت درخواست عضویت، به عضویت پذیرفته می‌شوند.

ماده‌ی سوم: پذیرش اعضا

- برای آنکه فردی به عضویت حزب پذیرفته شود، لازم است:
- به طور رسمی درخواست عضویت کند.
 - از طرف دو نفر از اعضای حزب معرفی گردد.
 - حداقل ۶ ماه دوره‌ی آزمایشی را طی کند.
 - از طرف اکثریت اعضای حوزه‌ی حزبی یا ارگانی بالاتر به عضویت پذیرفته شود.

- عضو حزب یا سازمان سیاسی دیگری نباشد.

تبصره: بند اخیر، شامل کردهای مقیم کشورهای غربی نمی‌شود که عضو سازمانهای مترقی و دمکراتیک آن کشورها هستند.

ماده‌ی چهارم: وظایف عضو حزب

عضو حزب موظف است:

- برای تحقق بخشیدن به آرمانهای حزب که در برنامه درج شده‌اند، تلاش نماید.

- در حد توان خویش در حفظ وحدت سیاسی و تشکیلاتی حزب بکوشد.

- طبق اساسنامه حزب از دیسپلین حزب پیروی کند.

- در یکی از ارگانهای حزب فعالیت نماید.

- حافظ اسرار حزب باشد.

- سطح معلومات سیاسی و اجتماعی خود را ارتقاء دهد.

- سیاست حزب را به میان توده‌های مردم ببرد و رابطه‌ی حزب با آنها را تقویت نماید و از نظرات و تجارب آنها استفاده کند.

- دستورات حزبی و سازمانی را اجرا کند.

- حق عضویت بپردازد.

تبصره: کسانی که از سیاست حزب پشتیبانی می‌کنند و با حزب ارتباط تشکیلاتی دارند، ولی وظایف یک نفر عضو را به انجام

نمی‌رسانند، به عنوان "هوادار تشکیلاتی" شناخته می‌شوند.

ماده‌ی پنجم: حقوق عضو حزب

- طبق قوانین مربوطه از حق انتخاب‌کردن و انتخاب‌شدن برخوردار است.

- به عضویت هر یک از ارگانهای حزب انتخاب شود. انتخاب برای ارگانهای عالی حزب، طبق شروط معینی انجام می‌گیرد.

- در جلسات حزبی، از هر عضو و ارگانی انتقاد نماید.

- از طریق تشکیلاتی به هر یک از ارگانهای حزب پیشنهاد ارائه دهد، نظرات خود را به آن ابراز کند، سوالات خود را مطرح کرده و پاسخ

دریافت کند.

- از هر ارگانی به ارگان بالاتر شکایت کند.

- در هر جلسه‌ی ارگان متبوع خود، که فعالیت حزبی و سیاسی او را ارزیابی می‌کند و درباره‌ی وی تصمیمگیری می‌کند، حضور داشته

باشد.

ماده‌ی ششم: دیسپلین عضو

۱ - اعضایی که وظایف خود را انجام نمی‌دهند یا برخلاف اساسنامه‌ی حزب رفتار می‌کنند یا مرتکب عملی می‌شوند که به اعتبار و

دارایی حزب لطمه می‌زند، به تناسب میزان نقض دیسپلین حزب، مجازات می‌شوند، به ترتیب ذیل:

- توبیخ شفاهی

- توبیخ کتبی

- سلب مسئولیت

- تعلیق عضویت

- اخراج از حزب

تبصره:

- ۱- طولانی‌ترین مدت تعلیق یک سال است. عضو حزب طی مدت تعلیق نمی‌تواند به عضویت هیچ یک از ارگانهای حزب انتخاب شود یا مسئولیتی به وی واگذار گردد.
- ۲- مجازات حزبی از طرف سازمان حزبی هر عضو، با اکثریت آراء تعیین می‌شود و برای اخراج از حزب، لازم است ارگان بالاتر رأی نهایی را صادر کند.
- ۳- هدف از مجازات حزبی، آموزش اعضا می‌باشد و عضو حزب تنها در صورتی مجازات می‌شود که روش‌های دیگر مانند انتقاد، راهنمایی و اقناع در اصلاح رفتار او مؤثر واقع نشده باشد.
- ۴- عضوی که اخراج می‌گردد، این حق را دارد از ارگان بالاتر تقاضای رسیدگی کند و می‌تواند تقاضای خود را به کنگره نیز بفرستد.
- ۵- سابقه‌ی عضو معلق شده پس از پایان دوره‌ی تعلیق، برای وی محفوظ می‌ماند و از طریق ارگان بالاتر به وی مسئولیت واگذار می‌شود.

ماده‌ی هفتم: ساختار سازمانی حزب

ساختار اساسی حزب بر مبنای ذیل است:

- کلیه‌ی ارگانهای حزب از پایین به بالا انتخاب می‌شوند.
- ارگانهای حزبی، گزارش کار خود را به طور منظم، هم به اعضای که آنها را انتخاب نموده‌اند و هم به ارگان مافوق ارائه می‌دهند.
- عضو، تابع سازمان و اقلیت اعضا تابع اکثریت اعضا می‌باشد.
- در داخل حزب برای کلیه‌ی اعضا، بدون هرگونه تبعیضی یک دیسپلین واحد وجود دارد.
- مصوبات ارگان مافوق از طرف ارگان پایین‌تر اجرا می‌گردد.
- تدوین طرح و تصمیمگیری از بالاترین تا پایین‌ترین ارگان دسته‌جمعی است. تک روی و استبداد در حزب جایی ندارد.

ماده‌ی هشتم: کنگره‌ی حزب

- ۱ - کنگره عالی‌ترین ارگان حزب است.
 - ۲ - کنگره حزب هر چهار سال یک بار از اعضای اصلی و علی‌البدل و مشاوران کمیته‌ی مرکزی و برحسب نسبتی که کمیته‌ی مرکزی تعیین نماید، از نمایندگان سایر اعضای حزب تشکیل می‌گردد.
 - ۳ - کنگره‌ی فوق‌العاده بنا به درخواست کمیته‌ی مرکزی یا دوسوم پرسنل تمام وقت حزب تشکیل می‌شود.
- وظایف و اختیارات کنگره عبارتند از:
- گزارش کمیته‌ی مرکزی به کنگره را بررسی کرده و آنرا به رأی می‌گذارد.

- خط‌مشی اساسی و سیاستهای استراتژیک حزب را پس از بررسی، تعیین می‌کند.
 - برنامه و اساسنامه‌ی حزب را بررسی کرده و در صورت لزوم، آنرا حک و اصلاح و تصویب می‌کند.
 - اعضای اصلی و علی‌البدل کمیته‌ی مرکزی را انتخاب می‌کند.
- تبصره ۱: کمیته‌ی مرکزی صلاحیت آنرا دارد که حداکثر تا یک سوم تعداد اعضای اصلی خود، از میان اعضای حزب را مستقیماً و با داشتن حق رأی به کنگره دعوت نماید این امر باید پیش از برگزاری کنفرانسها انجام پذیرد و این افراد در کنفرانسها فاقد حق رأی خواهند بود.
- تبصره ۲: کسانی می‌توانند عضویت اصلی یا علی‌البدل کمیته‌ی مرکزی را احراز نمایند که حداقل سه سال سابقه‌ی عضویت در حزب را داشته باشند.

ماده‌ی نهم: کنفرانس حزب

- ۱- کنفرانس حزب در صورتی تشکیل می‌شود که:
 - امکان تشکیل کنگره وجود نداشته باشد.
 - مسائل و مشکلاتی در جریان باشد که کمیته‌ی مرکزی قادر به چاره‌یابی آنها نباشد.
 - در چنین شرایطی، کنفرانس صلاحیت کنگره را دارد.
- ۲- کنفرانس از اعضای اصلی و علی‌البدل و مشاوران کمیته‌ی مرکزی و نمایندگان کمیته‌های شهرستان و منطقه و کمیته‌ها و کمیسیونهای وابسته به دفتر سیاسی تشکیل می‌گردد.
- ۳- نسبت شمار نمایندگان این کمیته‌ها و کمیسیونها از طرف کمیته‌ی مرکزی تعیین می‌شود. اماعده‌ی نمایندگان منتخب در هر حال باید از مجموع اعضای اصلی، علی‌البدل و مشاوران کمیته‌ی مرکزی بیشتر باشد.

ماده‌ی دهم: کمیته‌ی مرکزی

- ۱ - کمیته‌ی مرکزی در فاصله میان دو کنگره عالی‌ترین ارگان حزب است و امور حزب را اداره می‌کند.
- ۲ - وظایف و اختیارات کمیته‌ی مرکزی از این قرار است:
 - مصوبات کنگره را اجرا می‌نماید.
 - مسئول روابط حزب با احزاب و سازمانهای دیگر است.
 - دفتر سیاسی و دبیرکل حزب و جانشین دبیرکل را انتخاب می‌کند که در برابر کمیته‌ی مرکزی مسئولیت دارند.
 - نسبت حق عضویت اعضای حزب را تعیین می‌کند.
 - آیین‌نامه‌ی داخلی مربوط به خود و برای هماهنگی میان کمیسیونهای وابسته به خود را تدوین می‌کند.
 - حداقل سه بار در سال تشکیل جلسه می‌دهد. اعضای علی‌البدل و مشاوران کمیته‌ی مرکزی در جلسات کمیته‌ی مرکزی با رأی مشورتی شرکت می‌کنند.

تبصره:

- ۱- کمیته‌ی مرکزی می‌تواند تا نصف شمار اعضای اصلی برای خود مشاور انتخاب نماید.
- ۲- جلسات کمیته مرکزی با شرکت حداقل دوسوم اعضای اصلی رسمیت می‌یابد و تصمیمات اتخاذشده در صورتی قطعیت می‌یابند که بیش از دوسوم اعضای اصلی حاضر در جلسه، به آنها رأی موافق داده باشند.
- ۳- در شرایطی که پس از دعوت دفتر سیاسی به تشکیل پلنوم، حضور دوسوم اعضا تحقق نیافت، در مرحله‌ی دوم دفتر سیاسی می‌تواند پلنوم را با شرکت اکثریت اعضا تشکیل دهد، در این حالت، پلنوم رسمیت دارد و مصوباتش با آراء دو سوم اعضای کمیته‌ی مرکزی حاضر در پلنوم رسمیت می‌یابد.

ماده‌ی یازدهم: دفتر سیاسی

- ۱- در فاصله‌ی میان دو جلسه‌ی کمیته‌ی مرکزی، دفتر سیاسی و ظایف کمیته‌ی مرکزی را به عهده می‌گیرد و مسئول اجرای تصمیمات کمیته‌ی مرکزی است.
 - ۲- دفتر سیاسی جلسات خود را بر اساس ضرورت تشکیل و گزارش فعالیت خود را به کمیته‌ی مرکزی می‌دهد.
- ماده‌ی دوازدهم: سازمانهای حزب
- ۱- پایه‌ی سازمانهای حزبی حوزه است. تعداد اعضای حوزه نباید از سه نفر کمتر باشد.
 - ۲- در شرایط ویژه، کمیته‌ی مرکزی می‌تواند شیوه‌های مناسب دیگری را برای ساختار حزب تعیین نماید.
 - ۳- کمیته‌ی هر سازمان حزبی از طرف اعضای آن سازمان یا نمایندگان آنان انتخاب می‌گردد.
 - ۴- عالی‌ترین ارگان هر سازمان حزبی، کنفرانس آن سازمان است که هر دو سال یک بار از نمایندگان همه‌ی اعضای حزبی آن سازمان تشکیل می‌گردد.

ماده‌ی سیزدهم: منابع مالی

- درآمد حزب عبارت است از:
- حق عضویت اعضای حزب
 - درآمد بنیادها و موسسات حزبی
 - کمک مالی اعضا و هواداران و دوستداران حزب

